

Zelfevaluatie als verbinding tussen praktijk en wetenschap

‘Pedagogische praktijk in Beeld - PiB’

Josette Hoex, Simon Hay, Danina Kooijman en Kitty Kooiman

CONGRES 2022

Wetenschap ontmoet praktijk

28 September

Pedagogische
praktijk **in Beeld**

Programma

---

1. Welkom en voorstelronde
2. Wetenschap: ontwikkeling van en onderzoek naar PiB
3. Praktijk: implementatie van en ervaringen met PiB
4. In gesprek: monitoren op ‘Doen we de dingen goed?’
5. Afronden

2. Wetenschap: ontwikkeling van PiB

2015: geen stuurinformatie op pedagogiek

- Werkgroep KindeRdam
- Keuze instrumentarium
- Pilot

2016-2017: van papier naar digitaal

- Op groepsniveau scoren maar ook rapportage op locatie-, wijk-, en organisatieniveau
- Alle groepen KindeRdam geobserveerd

2018-2020: samenwerking KindeRdam-NJi

- Test bij KINDwijzer
- Feedback middels gebruikers- en volggroep
- PiB toegankelijk voor kinderopvangsector

2021 →: PiB ondergebracht bij Expertisecentrum Kinderopvang

- 28 organisaties landelijk verspreid
- Ruim 2000 groepen geobserveerd

Deelnemende organisaties 2022: 28

Inhoudelijke doelstelling 2022:

- PIB in de sector: overzicht pedagogische kwaliteit
- Verbreding met VE, alternatieve rapportage

Doel PiB: beoordelen → weten → verbeteren

1. Kritische zelfreflectie op basis van landelijk erkende pedagogische parameters (**gedeelde omgeving**)
2. Stuurinformatie voor opleidingsplan en pedagogische strategie (**unieke omgeving**, op maat te maken)
3. Faciliteren pedagogische dialoog
  - Team
  - Ouders
  - Toezicht
  - Samenwerkingspartners

2. Wetenschap: ontwikkeling van PiB

Instrumentarium PiB

Vierpuntsschaal Onderwijsinspectie

Noodzakelijk verbeterpunt

Wenselijk verbeterpunt

Voldoet aan de eisen

Voorbeeld voor anderen

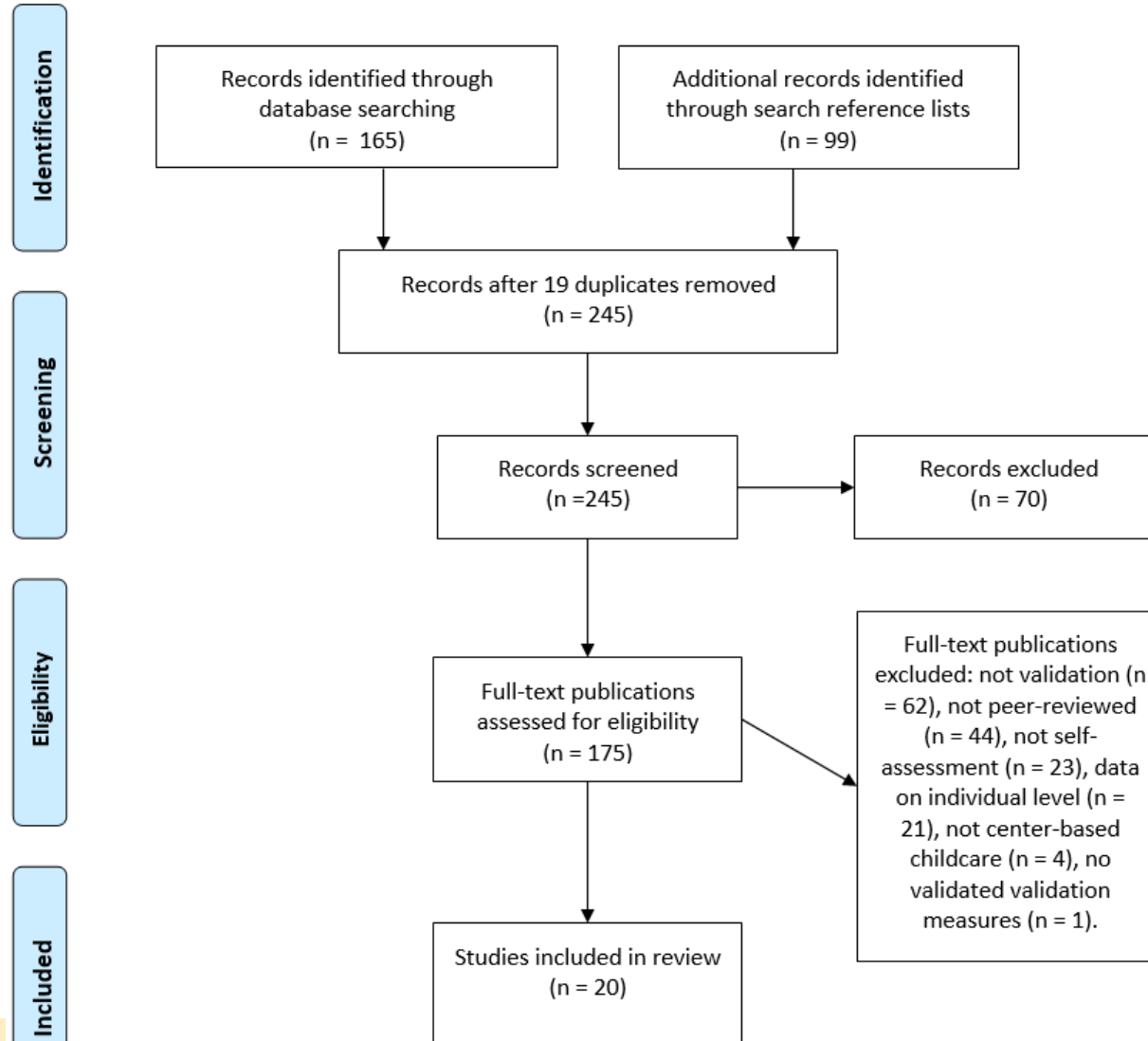
Hoofdvraag 1:

Welke aanpassingen zijn nodig aan PiB op basis van literatuur en expertopinies?

Deelvraag 1.1: welke zelfevaluatie-instrumenten worden (wereldwijd) gebruikt om de pedagogische kwaliteit in de context van de kinderopvang (dagopvang en buitenschoolse opvang) te beoordelen?

➤ **Meta-analyse (2021)**

Hoofdvraag 1:

Welke aanpassingen zijn nodig aan PiB op basis van literatuur en expertopinies?

Deelvraag 1.1: welke zelfevaluatie-instrumenten worden (wereldwijd) gebruikt om de pedagogische kwaliteit in de context van de kinderopvang (dagopvang en buitenschoolse opvang) te beoordelen?

Bevindingen:

- ❖ Zelfevaluatie is, vergeleken met wetenschappelijke metingen, een betrouwbare en valide manier om pedagogische kwaliteit in de kinderopvang te meten.
- ❖ Zelfevaluatie van pedagogische kwaliteit in de kinderopvang heeft, net als wetenschappelijke metingen, kleine voorspellende waarde wat betreft de ontwikkeling van kinderen.

Conclusie:

Zelfevaluatie kan met betrekking tot pedagogische kwaliteit in de kinderopvang:

- ❖ Een waardevolle aanvulling zijn op wetenschappelijk metingen
- ❖ Pedagogisch professionals inzicht geven in de eigen sterke en zwakke punten
- ❖ Kinderopvanghouders prikkelen zich meer te verantwoorden op pedagogische kwaliteit
- ❖ De continue dialoog over pedagogische kwaliteit verrijken met inzichten vanuit de praktijk
- ❖ Een rol spelen in het dichten van het gat tussen wetenschap en praktijk

2. Wetenschap: focusgroep interviews & vragenlijstonderzoek

Hoofdvraag 1:

Welke aanpassingen zijn nodig aan PiB op basis van literatuur en expertopinies?

Deelvraag 1.2: welke eisen stellen deskundigen en belanghebbenden aan pedagogische kwaliteit in de Nederlandse kinderopvang voor kinderen van 0-12 jaar?

Hoofdvraag 1:

Welke aanpassingen zijn nodig aan PiB op basis van literatuur en expertopinions?

Deelvraag 1.2: welke eisen stellen deskundigen en belanghebbenden aan pedagogische kwaliteit in de Nederlandse kinderopvang voor kinderen van 0-12 jaar?

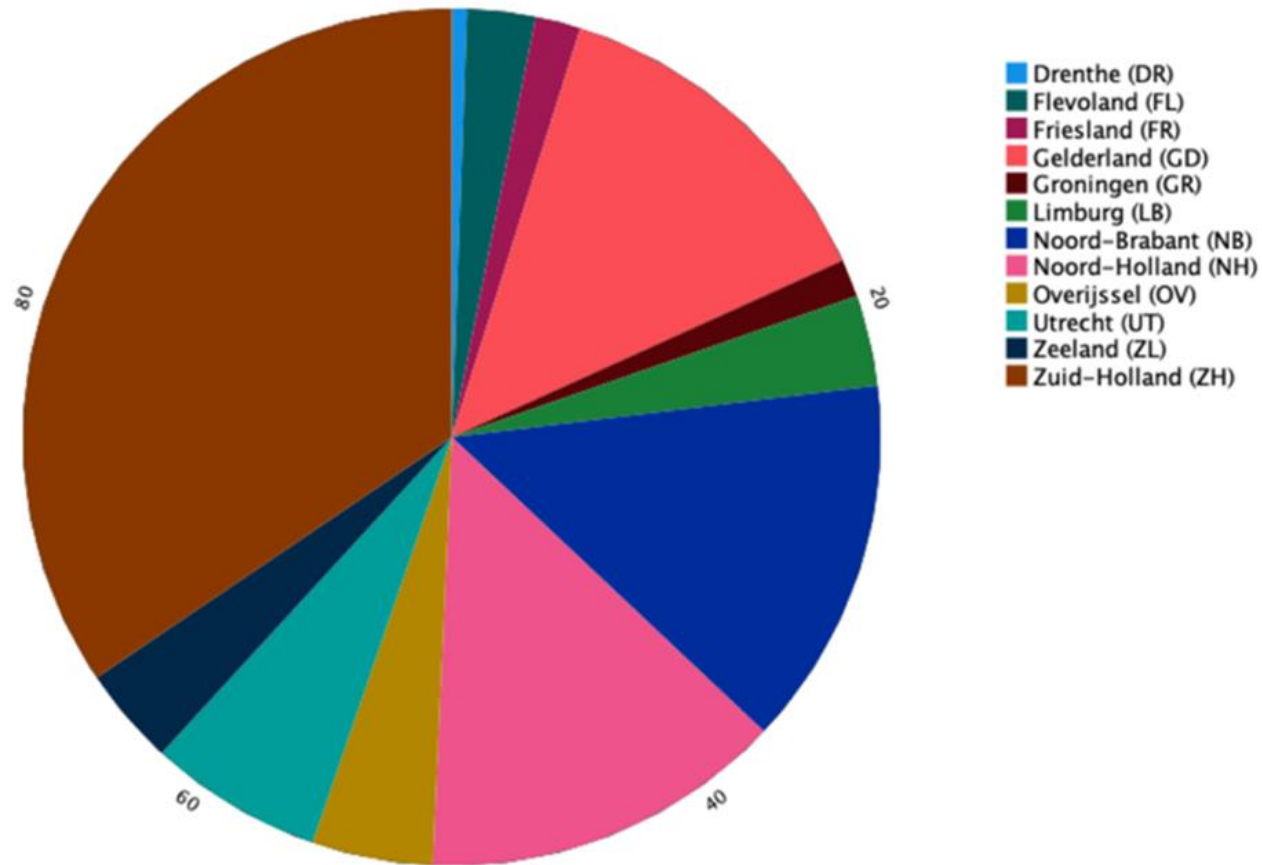
Experts gevraagd naar:

- (Aanvulling) op de definitie van pedagogische kwaliteit van de kinderopvang.
- Zelfevaluatie van de pedagogische kwaliteit in de Nederlandse kinderopvang.
- Specifieke feedback op PiB.

→ **Uitkomsten interviews input voor vragenlijstonderzoek**

2. Wetenschap: vragenlijstonderzoek

	Frequentie 0-4	% 0-4	Frequentie 4-12	% 4-12
Pedagogisch beleidsmedewerker/pedagoog	65	18,5	17	18,5
Pedagogisch coach	70	19,9	24	19,9
Manager/bestuurder	58	16,5	19	16,5
Pedagogisch medewerker	116	33,0	43	33,0
Toezichthouder	18	5,1	7	5,1
Onderzoeker	2	,6	7	,6
Anders, namelijk:	22	6,3	9	6,3
Total	351	100	126	100

Hoofdvraag 2:

Is het zelfevaluatie-instrument PiB een betrouwbaar en valide instrument om pedagogische kwaliteit in de Nederlandse kinderopvang (0-12 jaar) te meten?

Validatiestudie (2023):

- Analyse survey (september-november)
  - Input aanpassing PiB analyseren met werkgroep
  - Actualiseren, gebruiksvriendelijker maken, comprimeren, VE, alternatieve rapportage PiB
- PiB aanpassen in digitale omgeving
- Trainen onderzoeksassistenten
- Toestemming vragen deelname PiB-gebruikers
- Dubbele metingen PiB - schaduwinstrumenten ($n = 65$ 0-4, $n = 65$ 4-12)
- Eventueel aanpassen PiB

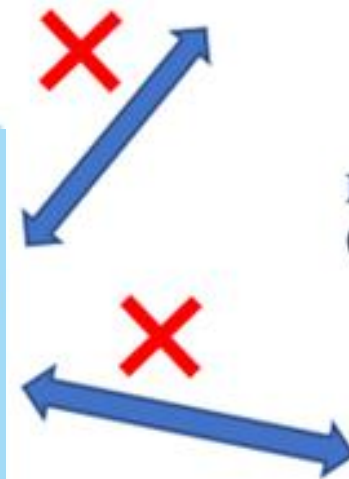
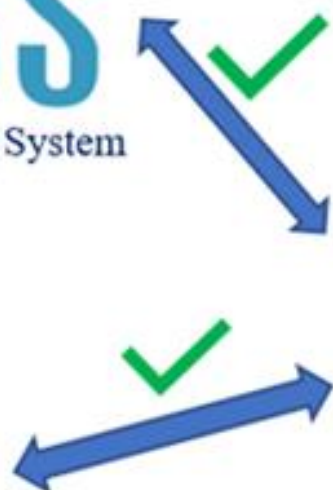
2. Wetenschap: onderzoek naar PiB

Convergente validiteit

CLASS®
Classroom Assessment Scoring System

NCKO Kindschaal Welbevinden

Big Five Questionnaire
(Conscientiousness-gewetensvol)

Early Parenting Attitudes
Questionnaire (EPAQ)

Discriminante validiteit

Hoofdvraag 3:

Verbetert het gebruik van PiB, in combinatie met Video Interactiebegeleiding (VIB), de pedagogische kwaliteit in de Nederlandse kinderopvang 0-12 jaar?

Interventiestudie (2024)

Duur interventie (in dagen)	1-50	51 - 126	126 - 201	201 - 276	276 - 326
Experimentele groep	T0	Interventie	T1	X	T2
Wachlijst Controle groep	T0	X	T1	Interventie	T2

- Vergelijking experimentele groep met (wachlijst) controle groep
- Interventie door pedagogisch coach:
  - Bespreking resultaten PiB-observatie met team
  - Inzet Video-interactiebegeleiding (VIB)
- Drie meetmomenten: eerste tijdstip (T0), tweede tijdstip (T1) & derde tijdstip (T2)
- 0-4 jaar: $n(\text{experimentele groep}) = 50$ groepen, $n(\text{wachlijst controle groep}) = 50$ groepen
- 4-12 jaar: $n(\text{experimentele groep}) = 50$ groepen, $n(\text{wachlijst controle groep}) = 50$ groepen

➤ Proefschrift (2025)

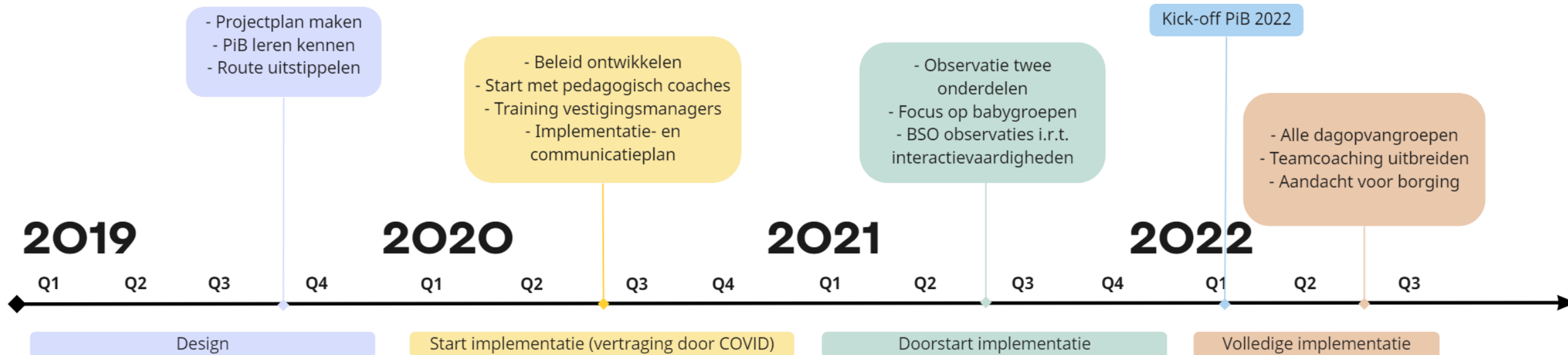
Universiteit
Leiden

Gebruik van PiB komt vanuit de volgende behoefte:

Hoe krijgen we grip op onze pedagogische kwaliteit?

3. Praktijk: implementatie van PiB

3. Praktijk: implementatie van PiB

- Projectgroep met diverse deelnemers
- Implementatie is een proces; steeds verder uitbreiden
- Evalueren en bijstellen
- Analyseren
- Rapportages op verschillende niveaus

- PiB en de pedagogisch medewerker
- Hoe draagvlak creëren op de groep?
- Veilige relatie is noodzakelijk
- Observeren op de groep met vestigingsmanager

- Nabespreking met vestigingsmanager
- Ontwikkelplannen
- Borgen van de uitkomsten

- PiB gekoppeld aan het pedagogisch coachen (wet IKK)
- Pedagogisch handelen en het pedagogisch beleid
- Teamcoaching en groepsdoelen
- Individuele coaching of scholing/verdieping

Gezamenlijke discussie

- Hoe pakt jouw organisatie het reflecteren/volgen/monitoren aan?
- Welke kennis is nodig om op koers te blijven voor: Doen we de goede dingen?
- Zie je winstpunten in de PiB-tool voor jouw eigen aanpak; wat kan je hieruit leren/gebruiken?

Meer informatie over
PiB of direct
aanmelden:
<https://pedagogischepraktijkinbeeld.nl/wat-is-pib/>

